

قاعده‌بازی

(نیم‌نگاهی به روند ابطال معامله سهام ایران خودرو)

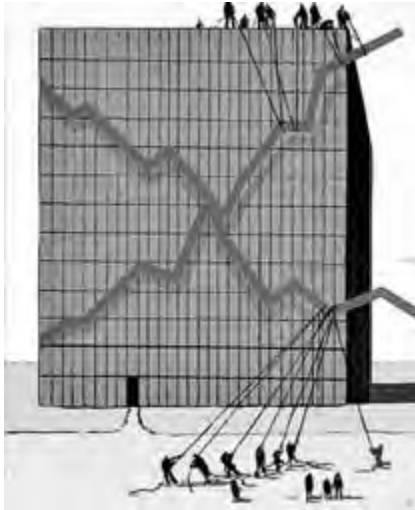
• سید ساسان گلچویان

مقدمه

در راستای اجرای سیاست‌های اصل ۴۴، روز ۳۱ خرداد امسال سازمان خصوصی سازی به وکالت از سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، ۱۸ درصد (یک میلیارد و ۱۳۴ میلیون سهم) از سهام ایران خودرو و ۱۸ درصد (یک میلیارد و ۸۷۲ میلیون سهم) از سهام سایپا را به صورت یکجا برای فروش در بورس تهران عرضه کرد. تکلیف سهام ایران خودرو پس از ۴ روز رقابت، نهایی شد، ولی خریدار نهایی سهام سایپا پس از حدود ۲۰ روز رقابت نفسگیر بین متقاضیان بالاخره مشخص شد. فعالان عرصه اقتصاد در طول جریان فروش و قطعی شدن معاملات مربوط به سهام این دو خودرو ساز، شاهد چالش‌هایی در مورد قطعی شدن معامله سهام ایران خودرو بودند. مولف در این نوشتار بر آن بوده است تا نگاهی گذرا به گاه‌شمار این جریان بیندازد و خواننده را در شناخت بهتر جریان این معامله یاری دهد.

مدیرعامل شرکت بورس تاکید کرد:
بازار سرمایه جای حساسی
است که ابطال اینگونه معاملات
(۱۸ درصد بلوک ایران خودرو) منجر
به وارد آمدن آسیب‌های جدی به
آن می‌شود

قابلیت‌افاضل با اشاره به معامله بلوکی سهام ایران خودرو، تصریح کرد: اگر خریدی منجر به از میان رفتن رقابت شود خریدار می‌تواند سهم خود را واگذار کند یا با تاسیس شرکت‌های جدید، می‌توان انحصار ایجاد شده را از میان برد.

از آنجایی که یکی از شرایط اعلامی سازمان خصوصی‌سازی پرداخت ۳۰٪ وجه نقد معامله در سی روز کاری پس از انجام معامله بود و این مهلت ۲۰ مرداد به پایان می‌رسید، اما هنوز ترکیب دقیق خریداران تا آخرین لحظات مشخص نشده بود.

این در حالی بود که دانشجویان، مدیرعامل تعاونی خاص کارکنان ایران خودرو در مصاحبه هشتم تیر ماه با یک خبرنگاری گفت: هنوز درصد سهام قابل واگذاری مشخص نشده است، اما با مسئولان انجمن قطعه‌سازان با هشتاد هزار عضو و چند شرکت بزرگ قطعه‌ساز مذاکراتی شده و این گروه‌ها می‌توانند در بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو مشارکت کنند. ظرف چند روز آینده، نام و درصد مشارکت قطعه‌سازها مشخص خواهد شد، البته تا این تاریخ، هیچ لیست رسمی اعلام نشده و طبیعتاً هیچ وجهی نیز به حساب سازمان خصوصی‌سازی واریز نشده است.

برخی از کارشناسان، علت این تعلل را مصاحبه‌های دکتر پژویان، رییس شورای رقابت می‌دانند که اعلام کرده است: اگر تشخیص دهیم سهام ایران خودرو در یک گروه که به دولت وابسته است متمرکز شده، به راحتی آنها را وادار می‌کنیم سهام را دوباره بفروشند. تا زمانی که این گزارش سازمان بورس درباره خریداران مشترک و نحوه معامله بلوک ایران خودرو داده نشود، نمی‌توان نظری درباره درستی این معامله داد.

مشکل جدی این است، هنگامی که قرار است اختیارات شرکتی از دولت بیرون رود، بدنه آن مقاومت می‌کند، ولی شورای رقابت تلاش می‌کند مدیریت شرکت‌ها را از متمرکز شدن بازدارد.

قطعی نشدن معامله سهام ایران خودرو، در شرایطی مبهم

بورس اوراق بهادار تهران پس از فروش بلوک سهام ۱۸ درصدی ایران خودرو، براساس قوانین و مقررات، مهلت ۳۰ روزه‌ای برای ارسال مدارک و اسناد معامله در نظر گرفته بود. با پایان این مهلت در ۲۰ مردادماه جاری، مدیر عملیات بازار شرکت بورس از ارسال نشدن این اسناد و مدارک و واریز نشدن وجه نقدی معامله خبر داد.

این در حالی بود که تا ۲ روز پس از آخرین مهلت قانونی پرداخت وجه نقد معامله، خریداران بلوک ۱۸ درصدی سهام ایران خودرو تاکید داشتند که وجوه لازم برای قطعیت معامله را به حساب تعیین شده

روز دوشنبه ۷ تیر، بلوک ۱۸ درصدی سهام ایران خودرو پس از ۴ روز رقابت بر سر واگذاری آن، از سوی ۴ شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی، گروه بهمن، تعاونی خاص ایران خودرو و کنسرسیومی از قطعه‌سازان به رهبری تعاونی خاص ایران خودرو خریداری شد. یک روز پس از فروش سهام ایران خودرو جمشید پژویان، رئیس شورای رقابت اعلام کرد در صورتی که سهم شرکت دولتی در این واگذاری بیشتر باشد، معامله را باطل خواهد کرد.

وی با اشاره به اینکه کار شورای رقابت مبارزه با انحصار و سلطه‌گرایی است، گفت: اگر در معامله ایران خودرو تمرکز ایجاد شده باشد و اگر تعاونی خاص ایران خودرو، وابسته به شرکت ایران خودرو باشد، مجدداً سهام آن شرکت را می‌فروشیم.

پیش از این، شورای رقابت با وجود آنکه معامله ۸ میلیارد دلاری سهام شرکت مخابرات را غیررقابتی اعلام کرده بود، اما موفق به ابطال این معامله نشد. کارشناسان معتقدند موضع‌گیری‌های شورای رقابت صرفاً یک ژست سیاسی است و این شورا از ضمانت‌های اجرایی لازم برای ابطال معاملات بورس برخوردار نیست و صرفاً موجب تنش و تلاطم در بازار سهام می‌شود. ضمن اینکه در ماجرای فروش بلوک ۵۰ درصدی سهام شرکت مخابرات این شورا نتوانست خارج از سیطره نفوذ دولت، تصمیم‌گیری کند.

بر این اساس، اظهارنظر رئیس شورای رقابت منجر به واکنش مسئولان بورس تهران و سازمان خصوصی‌سازی شد. از یک سو مدیرعامل بورس اوراق بهادار اعلام کرد که نباید با این رویه به بازار سرمایه آسیب وارد کنیم و از سوی دیگر معاون سازمان خصوصی‌سازی اعلام کرد اظهارنظر شورای رقابت خیلی زود انجام شد.

معاون سازمان خصوصی‌سازی با بیان اینکه شورای رقابت می‌تواند در صورت صلاحدید معامله‌ای را باطل کند، گفت: براساس اطلاعات موجود، تعاونی کارکنان ایران خودرو و همچنین اتحادیه قطعه‌سازان شرکت کروژ از جمله خریداران بلوک ۱۸ درصدی سهام ایران خودرو هستند که همگی بخش خصوصی محسوب می‌شوند، بنابراین بهتر بود شورای رقابت پس از مشخص شدن هویت خریداران در این باره نظر می‌داد.

به گفته وی منظور شورای رقابت این بوده که شرکت‌های زیرمجموعه ایران خودرو سهام این شرکت را نخرند، اما اطلاعات نشان می‌دهد که این شرکت‌ها از زیرمجموعه‌های ایران خودرو نیستند.

مدیرعامل شرکت بورس تاکید کرد: بازار سرمایه جای حساسی است که ابطال اینگونه معاملات (۱۸ درصد بلوک ایران خودرو) منجر به وارد آمدن آسیب‌های جدی به آن می‌شود.

واریز کرده‌اند، ولی معاونان سازمان خصوصی‌سازی با رد این موضوع بر فروش دوباره این بلوک بزرگ سهام پافشاری کردند.

جمشید ایمانی قائم مقام مالی و اقتصادی گروه صنعتی ایران خودرو در آن زمان گفت: واریز وجه نقد معامله، اصلی‌ترین شرط انجام آن است، بر این اساس مبلغ ۱۲۵ میلیارد تومان بابت خرید بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو، ۱۰ روز قبل از پایان مهلت ۳۰ روزه (بیستم مردادماه) به حساب شرکت سپرده‌گذاری مرکزی واریز شده است.

او تاکید کرد: ۳۰ درصد از وجه نقدی معامله بلوک ایران خودرو، ۱۰ روز زودتر از موعد مقرر از سوی کنسرسیوم تعاونی خاص کارکنان ایران خودرو پرداخت شده است. به این ترتیب ۱۲۵ میلیارد تومان به حساب سپرده‌گذاری مرکزی واریز شد که شرکت سپرده‌گذاری مرکزی نیز آن را به حساب سازمان خصوصی‌سازی واریز کرده است.

ایمانی، مساله قطعی نشدن این معامله را مربوط به پرداخت وجه نقدی معامله ندانست و تصریح کرد: وقتی که وجه نقد معامله پرداخت می‌شود، لزومی در تعلق برای ارائه باقی مدارک وجود ندارد. قطعی نشدن انجام این معامله ربطی به خریدار ندارد و ارائه نشدن چک و سفته آن ناشی از مشکلات دیگر بوده است.

همزمان با این تحولات محمد رضا پورابراهیمی، عضو شورای بورس اعلام کرد: با توجه به اینکه سازمان بورس براساس آیین‌نامه‌های خود نمی‌تواند در قطعیت معامله ایران خودرو دخل و تصرفی داشته باشد، قطعیت معامله بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو می‌تواند در شورای بورس مورد بررسی قرار گیرد.

او تاکید کرد: متقاضیان ورود در رقابت به‌عنوان ضمانت

حتی اگر بپذیریم که تعاونی خاص کارکنان ایران خودرو و سرمایه‌گذاری ملی (که سهامدار عمده آن بانک مرکزی است) خصوصی هستند، اما قطعاً بانک صنعت و معدن را که ۱۰۰ درصد سهام آن متعلق به دولت است، نمی‌توان خصوصی قلمداد کرد

خارج از اتاق پایاپای را ارائه کند. این در حالی است که حصة نقدی واریز شده است، ولی شرایط ۷۰ درصد ثمن معامله، بین خریدار و فروشنده واضح نشده و قطعیت پیدا نکرده است و طبق مقررات به توافق نرسیده‌اند.

از سوی دیگر مهدی عقدایی معاون سازمان خصوصی‌سازی اعلام کرد: از دیدگاه سازمان خصوصی‌سازی این داد و ستد منتفی اعلام می‌شود. وی تاکید کرد: با این اوصاف احتمال دارد این بلوک مجدداً در هیات واگذاری قیمت‌گذاری شده تا یک بار دیگر عرضه شود. این تصمیم به آرای هیات واگذاری بستگی دارد.

پشت پرده ابطال معامله ایران خودرو

در حالی که وزارت صنایع تمامی تلاش‌های خود را برای تصاحب بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو انجام داد تا این بلوک به غیر واگذار نشود، انصراف شرکت سرمایه‌گذاری صنعت و معدن این معادله را برهم زد. خریداران این بلوک شامل تعاونی خاص ایران خودرو، شرکت قطعه‌ساز کروژ، سرمایه‌گذاری عظام، انجمن قطعه‌سازها در قالب شرکت سپهر کیش ایرانیان با ۱۲ درصد، سرمایه‌گذاری ملی ایران با ۳ درصد، سرمایه‌گذاری صنعت و معدن با ۲ درصد و شرکت تریان با یک درصد بودند.

موضوع از این قرار بود که پس از مدت‌ها کشمکش بر سر عرضه سهام دو غول خودرویی و زیر پا گذاشتن مصوبه هیات واگذاری توسط وزارت صنایع به بهانه تعهدات بین‌المللی، ۱۸ درصد از سهام ایران خودرو پس از چهار روز رقابت به تعاونی کارکنان این شرکت واگذار شد. سیل انتقادات نسبت به واقعی نبودن این معامله گر چه می‌توانست ابزاری برای ابطال این معامله توسط شورای رقابت باشد، اما نقش ۲۰ درصدی سرمایه‌گذاری صنعت و معدن که از زیرمجموعه‌های وزارت صنایع محسوب می‌شود، در کنار سرمایه‌گذاری ملی که سهامدار عمده آن بانک مرکزی است، کار را برای شورای رقابت و ناظران معامله سخت کرد. اما از آنجا که طبق قانون، کارگزار فروشنده باید، پس از ۳۰ روز کاری از تاریخ هفت تیر ماه تا ۲۰ مرداد ماه، فرم خارج از اتاق پایاپای را به بورس ارائه کند، در این مدت مقرر، موفق به ارائه این فرم نشد و طبق مقررات بورس، معامله عمده شریطی ایران خودرو قطعی نشد.

در پایان هفته سوم مرداد ماه، شنیده‌ها حاکی از آن بود که حکم دستوری وزارت صنایع به شرکت سرمایه‌گذاری صنعت و معدن برای مشارکت در خرید سهام ایران خودرو و تهدید این وزارتخانه برای تغییر مدیریت هم کار را به جایی نرساند و با این حساب خریدار که همان فروشنده بود، حتی با واریز وجه نقد هم نتوانست در مدت مقرر موفق به ارائه فرم خارج از پایاپای به بورس شود.

شرکت در مزایده مبلغی را به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پرداخت می‌کنند. این مبلغ ربطی به انجام معامله ندارد. چنانچه خریدار، اسناد اعلام شده در شرایط مزایده مانند چک و سفته را در تاریخ قبل از قطعی شدن معامله ارائه ندهد، معامله قطعی نخواهد شد. پورابراهیمی ادامه داد: احتمالاً بخشی از شرایط سازمان خصوصی‌سازی در انجام این معامله از سوی خریدار محقق نشده که منجر به بیان عدم قطعیت این معامله شده است.

در عین حال علی صحرایی مدیر عملیات بازار شرکت بورس در مورد ادعای کنسرسیوم خریدار مبنی بر واریز وجه نقد معامله اظهار کرد: کاری نداریم که وجه واریز شده است یا نه، ما به‌عنوان بورس، کارگزار را می‌شناسیم که کارگزار نیز فرم خارج از سیستم پایاپای را ارائه نکرده است و علت آن نیز بعداً در تخلفات بررسی می‌شود.

ناظر معاملات بورس توضیح داد: کارگزار بورس باید کتاب به بورس اعلام و فرم خارج از پایاپای و سند تسویه

حتی اگر بپذیریم که تعاونی خاص کارکنان ایران خودرو و سرمایه‌گذاری ملی (که سهامدار عمده آن بانک مرکزی است) خصوصی هستند، اما قطعاً بانک صنعت و معدن را که ۱۰۰ درصد سهام آن متعلق به دولت است، نمی‌توان خصوصی قلمداد کرد.

به هر حال فارغ از اینکه سهم بانک صنعت و معدن از بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو ۲ درصد است یا بیشتر و اینکه خریدار سهام بانک صنعت و معدن است یا یکی از شرکت‌های سرمایه‌گذاری وابسته به بانک، این امر با روح خصوصی‌سازی در تناقض است و قطعاً بهبود در عملکرد شرکت ایجاد نخواهد کرد. این مساله با هدف والای خصوصی‌سازی که بهبود عملکرد شرکت‌هاست، فاصله گرفته است.

نزول یکباره شاخص، نتیجه ایجاد جو روانی

شاخص بازار سهام که نزدیک به ۳ هفته به‌طور مداوم صعود کرده بود، روز شنبه ۲۳ مرداد بلافاصله پس از انتشار خبر مربوط به ابطال معامله بلوک ۱۸ درصدی سهام ایران خودرو با سقوط مواجه شد. این برای نخستین بار نیست که انتشار چنین اخباری منجر به ایجاد جو روانی منفی در بازار سهام می‌شود. در همین رابطه محمدرضا رهبر، کارشناس بازار سرمایه و عضو هیات‌مدیره بورس اوراق بهادار گفت: منتفی شدن مبادله بلوک ۱۸ درصدی سهام ایران خودرو یکی از عواملی بود که جو روانی منفی در بازار ایجاد کرد، اما به غیر از این عامل، صعود قیمت سهام برخی شرکت‌ها در طول روزهای گذشته نیز در افت شاخص تاثیر داشت. وی توضیح داد: در واقع قیمت سهام برخی شرکت‌ها پس از صعودهای پی در پی در روزهای گذشته تعدیل شد و برخی سرمایه‌گذاران با هدف شناسایی سود اقدام به فروش سهام برخی شرکت‌ها کردند که زمینه افت قیمت سهام این شرکت‌ها و نزول شاخص را فراهم کرد.

نگرانی مجلس از تلاش برای فروش ایران خودرو به شبه‌دولتی‌ها

رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در اظهار نظری در ۲۳ مرداد گفت: اظهارات و فعالیت‌های چند روز گذشته سازمان‌های خصوصی‌سازی و بورس نشان می‌دهد که آنها خواستار ورود و حضور شبه‌دولتی‌ها، به جای مجموعه‌های خصوصی واقعی هستند. سیدحسین هاشمی افزود: چنانچه این سازمان‌ها قصد نداشتند شرکت‌های خصوصی برای خرید سهام ایران خودرو اقدام کنند؛ از روز اول باید این موضوع را اعلام می‌کردند، نه اینکه با اعلام بهانه‌هایی واهی از نهایی شدن بلوک خریداری شده جلوگیری کنند. او تاکید کرد: خصوصی‌سازی ایران خودرو از جمله

خصوصی‌سازی‌هایی است که نزدیک‌ترین روش به خصوصی‌سازی واقعی است.

هاشمی پیگیری دو سازمان خصوصی‌سازی و سازمان بورس برای ابطال معامله ایران خودرو را نشان‌دهنده تمایل آنها به ورود شبه‌دولتی‌ها در عرضه شرکت‌های دولتی دانست.

او با بیان اینکه پیش‌تر طی نامه‌ای از سوی روسای سه کمیسیون اقتصادی، صنایع و معادن و انرژی مجلس شورای اسلامی مراتب نگرانی خود را در این خصوص اعلام کرده‌ایم، اضافه کرد: باید مراقب باشیم تا شبه‌دولتی‌ها به بخش خصوصی و حوزه صنعت ورود پیدا نکنند. او این نوع به چالش کشیدن معامله را بدون هیچ منطق عقلانی دانست و گفت: یقین دارم که تحقق این قضیه، اعتماد مردم را نسبت به اجرای صحیح اصل ۴۴ قانون اساسی کم خواهد کرد.

هاشمی تاکید کرد: مجلس شورای اسلامی این موضوع را بررسی خواهد کرد و کمیسیون اصل ۴۴ خانه ملت نیز باید حتماً در این زمینه ورود کند و موضوع را مورد بررسی قرار دهد.

در همان روز حمیدرضا فولادگر رئیس کمیسیون اصل ۴۴ هم با اشاره به اینکه کمیسیون روز دوشنبه ۲۵ مرداد جلسه‌ای به‌منظور بررسی معامله ایران خودرو با حضور مسئولان سازمان خصوصی‌سازی و بورس برگزار می‌کند، گفت: براساس قانون اگر شرایط معامله رقابتی نباشد یا شرایط معامله براساس قانون پیش نرود، امکان ابطال آن وجود دارد. کمیسیون اصل ۴۴ نیز زمانی نظر خود را اعلام می‌کند که صحبت‌های هر دو طرف را شنیده باشد. در عین حال حسن قالیباف اصل مدیرعامل بورس و اوراق بهادار در خصوص بازگشت ۱۲۰ میلیارد تومان وجه نقد واریزی خریداران و ضبط ۳ درصد ضمانت سپرده به‌عنوان جریمه عدم قطعیت این معامله نیز توضیح داد: هر گاه خریداران درخواست بدهند وجه نقد معامله عودت داده خواهد شد. برای دریافت ۳ درصد سپرده هم باید به کمیته سازش قانون کارگزاران بورس مراجعه شود.

اعلام نظر بورس تهران و کمیسیون صنایع و معادن مجلس درباره ابطال فروش سهام ایران خودرو

پس از این کشمکش‌ها ۲۵ مردادماه مسئولان بورس اوراق بهادار تهران و سازمان خصوصی‌سازی به کمیسیون اصل ۴۴ مجلس شورای اسلامی فرا خوانده شدند تا جزئیات ماجرا را تشریح کنند. حسن قالیباف اصل مدیرعامل بورس تهران پس از برگزاری این نشست اعلام کرد: معامله بلوک ۱۸ درصدی سهام ایران خودرو با توجه به موارد پیش‌آمده قطعی نیست و این معامله باید بار دیگر برگزار شود. به گفته

قالیباف با مقررات فعلی قطعی نشدن معامله بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو محرز است.

وی در پاسخ به این پرسش که نظر نمایندگان مجلس و کمیسیون اصل ۴۴ چیست؟ گفت: واقعیت این است که با مقررات فعلی و مصوبات شورای بورس امکان قطعی شدن این معامله وجود ندارد، اما اینکه اعضای کمیسیون اصل ۴۴ این موضوع را در شورای بورس مطرح و تصویب کنند؛ از آن بی‌اطلاع هستیم، چراکه در حیطه وظایف شرکت بورس نیست.

در همین رابطه، نایب‌رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی اعلام کرد: سازمان خصوصی‌سازی و سازمان بورس حق ندارند بی‌دلیل معامله بلوک ایران خودرو را منتفی اعلام کنند. احمد مهدوی گفت: وقتی تعاونی کارکنان ایران خودرو مبلغ مقرر را واریز کرده است، سازمان خصوصی‌سازی و بورس نمی‌توانند این معامله را باطل کنند.

برای سازمان خصوصی‌سازی نباید تفاوت داشته باشد که چه سازمان و شرکتی قصد خرید این بلوک را دارد و نباید بین تعاونی کارکنان و سایر رقبا تبعیض قائل شود. وی افزود: در صورت هرگونه تخلفی در این واگذاری توسط سازمان خصوصی‌سازی و بورس، مجلس شورای اسلامی و کمیسیون اصل ۴۴ ورود خواهند کرد. به گفته وی با واگذاری ایران خودرو به بخش خصوصی و وجود راهکارهای حقوقی، امکان قطعی شدن معامله این بلوک وجود دارد.

مهدوی اظهار داشت: ایرادهایی که از سوی سازمان خصوصی‌سازی و شرکت بورس در عدم قطعیت این معامله اعلام شده قابل حل است و به‌گونه‌ای نیست که مانع از این معامله شود.

استعفای قائم مقام مالی ایران خودرو در اعتراض به ابطال معامله

معامله سهام ایران خودرو - که توسط بورس و سازمان خصوصی‌سازی ابطال شده بود - به استعفای جمشید ایمانی، قائم مقام مالی و اقتصادی شرکت ایران خودرو در ۲۶ مردادماه انجامید. این معامله به دلیل امضا نکردن اسناد لازم در زمان مقرر توسط بانک صنعت و معدن ابطال شد.

گفتنی است، جمشید ایمانی با جواد نجم‌الدین از فروردین ماه سال ۱۳۸۸ دوباره به ایران خودرو بازگشته بود. این در حالی است که شرکت ایران خودرو، پنجمین قائم مقام مالی و اقتصادی خود را در پنج سال اخیر از دست داد و منتظر ششمین قائم مقام خود خواهد بود.

شکایت کنسرسیوم خریدار ایران خودرو

در روزهای ابتدایی شهریورماه، سیل شکایت‌های اعضای کنسرسیوم خریدار بلوک ۱۸ درصدی

حضور در ترکیب خریداران لحظه شماری می کند در راستای سیاست‌های اصل ۴۴ است؟

آیا پیام حضور رهبری در ایام نوروز در کارخانه ایران خودرو به همراه بازدید از خط تولید موتور ملی و دعوت به سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این بخش توسط مسئولان اجرایی کشور شنیده نشده است؟

آیا جلوگیری از حضور بخش خصوصی و ایجاد انحصار دولتی در شمایل جدید ضربه به اقتصاد کشور نیست؟ مگر نه اینکه پیشتر هم در واگذاری فولاد خوزستان و خرید بلوک این شرکت توسط جابریان، مقاومت‌ها موجب شد که جابریان، عطای خرید را به لقایش ببخشاید و با انصراف از خرید و دریافت حکم دادگاه، معامله را ابطال کند و این ابطال به بی‌اعتمادی فعالان عرصه اقتصاد به بورس و خصوصی‌سازی منجر شد.

آیا واگذاری سهام صدا و دستور خرید آن توسط وزیر اقتصاد وقت به سرمایه‌گذاری بانک ملی منجر به فاجعه‌ای در بورس نشد که پیامدهای آن تاکنون هم ادامه دارد. آیا زمان آن نرسیده که اقتصاد را از حالت دستوری بیرون آوریم و به مکانیسم عرضه و تقاضا در بازار ایمان بیاوریم؟

آیا پیامدهای منفی وجود انحصار در معامله بلوک مخابرات هنوز گریبانگیر بورس نیست؟ این همه دعوا میان بورس و مدیریت مخابرات و سهامداران مدیریتی آن چیست؟ مگر نه اینکه رییس شورای رقابت - که از طرف رییس محترم جمهور ماموریت یافته از ایجاد انحصار پیشگیری کند - نسبت به انجام این معامله معترض بود، پس چرا باید دوباره این شرایط تکرار شود؟!

آیا حضور چند ده ساله بخش دولتی در اقتصاد و به ویژه صنعت خودرو آثار بسیار مثبتی داشته که به تداوم آن علاقه‌مندیم و به هیچ وجه به فکر دل کندن از آن نیستیم؟

اگر پاسخ مثبت است، چرا سیاست‌های اصل ۴۴ ابلاغ شده و اگر پاسخ منفی است، چرا در برابر این امر مبارک صف‌آرایی می‌کنیم و نمی‌گذاریم تفکرات جدید توسط بخش خصوصی به این شرکت تزریق شود؟

آیا استعفای قائم مقام مالی و اقتصادی بزرگ‌ترین خودروساز کشور، شرکت ایران خودرو را باز هم با یک چالش جدید مدیریتی رو به رو نخواهد کرد؟

به نظر می‌رسد، مسئولان پیش از واگذاری شرکت‌های اصل ۴۴ باید تفکر حرفه‌ای را در این واگذاری‌ها دخیل کرده و از ایجاد جنجال و هیاهو با اظهار نظرهای متناقض و زود هنگام که در بعضی موارد پای نمایندگان محترم مجلس را نیز به میان می‌کشد، پرهیز کنند تا دوباره شاهد تنش‌های رسانه‌ای و آثار سوء آن از جمله بی‌اعتمادی به فرآیند خصوصی‌سازی نباشیم. ■

است. با این اوصاف قیمت واگذاری بلوک ۱۸ درصدی درست و منطقی است و معتقدان به ارزان فروشی نمی‌توانند بر گران‌تر واگذار کردن سهم ایران خودرو ادعایی داشته باشند.

نتیجه‌گیری

هرچند یک میلیارد و ۱۳۴ میلیون سهم ایران خودرو در ۳۰ تیرماه از سوی سازمان خصوصی‌سازی در بورس و اوراق بهادار عرضه شده بود و این بلوک در ۷ تیرماه به ارزش ۴۱۸ میلیارد تومان توسط کنسرسیومی به رهبری تعاونی خاص ایران خودرو خریداری شد و این شرکت تعاونی ۷ روز قبل از مهلت قانونی نسبت به پرداخت وجه نقد معامله اقدام کرده بود، اما این معامله به علت اختلاف نظر در ترکیب نهایی خریداران مانع از قطعیت این بلوک شد. این امر موجب شد مسئولان شرکت بورس دلیل قطعی‌نشدن معامله را ارائه نشدن فرم خارج از پایاپای به بورس و همچنین اربابز نکردن وجه نقدی معامله از سوی کارگزار فروشنده (سرمایه‌گذاری پارسیان) در مهلت مقرر ۳۰ روز کاری عنوان کنند.

اما پرسش‌هایی که در این خصوص مطرح می‌شود این است که:

آیا خروج سهام از مالکیت سازمان گسترش - که زیر مجموعه وزارت صنایع است و واگذاری بخشی از آن به بانک یا سرمایه‌گذاری صنعت و معدن که باز هم وابسته به وزارت صنایع است - خصوصی‌سازی است یا جیب به جیب کردن سهام ایران خودرو؟

همچنین بخشی از سهام ایران خودرو به سرمایه‌گذاری ملی ایران که وابسته به بانک مرکزی و بانک سپه و بانک ملی است - که هیچ کدام در لیست واگذاری شرکت‌های اصل ۴۴ نیستند و دولتی باقی خواهند ماند - مثابه خصوصی‌سازی است؟

آیا جلوگیری از حضور بخش خصوصی که برای

ایران خودرو ادامه داشت. شنیده‌ها حاکی از آن بود که اعضای کنسرسیوم خریدار بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو، تصمیم دارند تا شکایت‌های خود را به همه نهادها و سازمان‌های نظارتی کشور ارسال کنند. همچنین شنیده می‌شد که در صورت نیاز، شکایت کنسرسیوم خریدار بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو بعد بین‌المللی به خود خواهد گرفت.

اما علیرضا عسگری مارانی مدیرعامل سرمایه‌گذاری ملی ایران با تکذیب شایعه شکایت به هیات داوری یا هر مرجع حقوقی دیگر گفت: به‌عنوان یکی از خریداران بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو به وزیر اقتصاد اعلام کردیم که باید این معامله قطعی شود.

او ادامه داد: به‌عنوان یکی از خریداران بلوک ۱۸ درصدی ایران خودرو در حد اعتراض به وزیر اقتصاد اعلام کرده‌ام که سازمان خصوصی‌سازی باید به سازمان بورس اعلام کند که معامله ایران خودرو کاملاً موجه انجام شده و باید به نام خریداران آن منظور شود، چراکه این معامله هیچ مشکل از لحاظ شکلی و محتوایی ندارد. بنابراین به هیچ مرجع حقوقی این موضوع انعکاس نیافته و با ارسال نامه‌ای به وزیر اقتصاد چند و چون معامله اعلام شده است.

این در حالی بود که در هفته اول شهریورماه شایعاتی مطرح شد مبنی بر اینکه فروشندگان بلوک ایران خودرو در تلاش هستند با ابطال معامله آن را گران‌تر بفروشند، خریداران در پاسخ و با استناد به آمار و ارقام می‌گویند که در طول سال گذشته سهام شرکت‌های ایران خودرو و سایپا حتی به قیمت اسمی آنها نزدیک شد. به‌طوری که ایران خودرو در سوم بهمن ۸۸ با قیمت هزار و ۱۳۸ ریال و سایپا در ۱۱ شهریور ماه ۸۸ با قیمت هزار و ۹۰ ریال معامله شد. همچنین متوسط قیمت برای شرکت‌های ایران خودرو و سایپا در طول سال ۸۸ به ترتیب ۱/۶۴۰ و ۱/۴۹۰ ریال بوده